

244

HENGER

1955 január 18.

Gondolatok a felszabadulási ünnepélyen

Ülök a sebtében feldíszített és zsúfolásig megtelt ebédlőteremben és hallgatom Hartai elvtárs szavait. „Nemrég másik ünnepet ültünk ugyanebben a teremben; de a mostani a nagyobb”... — mondja a szónok. Igazak ezek a szavak, noha öreg gyárunk életéből származhatva esztendő jut a multra és csupán tíz a jelenre. De e kurta évtized folyamán oly nagy változások történtek országunk, népünk, gyárunk életében, melyek jóval meghaladják az előző idők jelentőségét.

Nem adatott meg nekünk, saját magunk vivujuk ki szabadságunkat. A Szovjet Hadsereg tette meg helyettünk, s ezért örök hálával, elismeréssel és tisztelettel tartozunk a hős szovjet katonáknak. Ilyesfajta gondolatok forognak fejekben, de az is eszembe jut, hogy sokan vannak, akik nem akarják elismerni ezt a tényt. Elfelejtik, hogy a németek szavajárása ez volt: „ausradieren”, vagyis városokat, falvakat „letörölni” a föld színéől. A Szovjetunió ellenben mindent megtett, hogy megmentse a kis nemzeteket, közöttük bennünket is. 1941 júniusában — amikor Hitler kalózái szovjet területre törtek — a Szovjetunió kormányja Kristóffy moszkvai magyarkövet útján, igen kedvező feltételekkel a semlegességet ajánlotta nekünk. Kapitalistáink és

földesuraink azonban visszahajtották a mentőkötelet és megtámadták Ukrajnát. Mégis, amikor a szovjet csapatok Budapesthez értek, a jogos bosszú helyett pa lementereket küldöttek, hogy elkerüljék a város lerontását. A parlamentereket a fasiszták megölték. Es ekkor megkezdődött Budapest ostroma, de nem bosszúszomjas „ausradieren”-nel, hanem Sztálin elvtárs parancsával, amely így hangzott: „Budapestet nem lerombolni kell, hanem felszabadítani”... Hát ez az, amit soha, de soha nem szabad elfelejteni!

Pedig az ember könnyen felejt! Ez jut eszembe, amint a beszéd után lepergő, művészien döbbenetes e. e. jü dokumentumfilmet nézem. „Emberek ne engedjétek!” a címe, s kockái a háború rettenetes napjait tárják elénk. Hát igen, ma már szinte hihetetlen iszonyat volt az a kegyetlen háború, amelyet gyermekeink szerencsére csak hírből jognak ismerni. Néha mégis közönnnyel hallgatjuk, ismételtetjük a nemzetközi békeharc jelszavait. Pedig nem szabad kilobbanni szívünkben az emlékezés jörő lángjának és a jó tettek szenvedélyes akarásának! Ezt a lángot gyújtotta fel bennem, s a kö öttem csöndben ülő négyszáz emberben a film. Ne engedjük eltornulni emlékezetünket, s ne en-

gedjük, hogy a rossz emlékekből újra borzalmas valóság legyen!...

Aztán újra a szónok szavai jutnak eszembe. A felszabadítás utáni első napokról beszélt. Nagyon nehéz, de nagyon szép napok voltak azok! Hívás és kényszer nélkül jöttek be a régi dolgozók. Rongyosan, éhesen láttak munkához. Fizetés nem volt, mégis dolgoztak. Keményitöböl jözött krumplicukron tengődtek, mégis dolgoztak. A gyerekek sírtak odahaza a fűtellen lakásban, az édesapák mégis dolgoztak. Kommunisták és párttonkiüliek, fizikaiak és értelmiségiek vállelve hordották a tö melékét, szivattyúzták a vizet, tisztogatták a műhelyeket. Ezt sem szabad elfelejteni. Hogy a Goldberger-gyár dolgozóiban volt erő és tehetség élni a kapott szabadsággal, hogy az elmúlt évtizedben ők maguk is megharcolták az ember önön felszabadításának keserves küzdelmét...

Ilyesfajta gondolatok zúgnak benne, s úgy érzem, köröttem mindenki saját emlékeibe, érzéseibe, fájdalomba, örömeibe és reményeibe burkolózik. Az ünnepély jellege szította fel ezt a szép hangulatot, így lett gyárunk felszabadulásának külsőséges ünnepéből a lelkek bensőséges ünnepe...

Györi György